

ภาวะสุขภาพ และ พฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพสามเณรวัดศรีโสดา

State of Health and Health-Promoting Behaviors among Buddhist Novices in Sri-SoDa Temple

พิมพ์ภรณ์	กัลั่นกลิ่น	Ph.D.*	Pimpaporn KlunKlin	Ph.D.*
นิตยา	ไทยาภิรมย์	วท.ม.**	Nitaya Thaiyapirom	M.Sc.**
ภารดี	นาหาศิลป์	Dr.P.H.**	Paradee Nanasilp	Dr.P.H.**
พระครูปลัดธงชัย	บุญณชโย	กศ.ม.***	Prakru Palad Thongchai Phoonyachayo	M.E.D.**
พระชินภัทร	ชินภุโท	พธ.บ.***	Pra Chinnapat Chinnapatto	B.A.
นางอรรวรรณ	พุ่มพวง	พย.ม.****	Orawan Phumpouang	M.N.S.****

บทคัดย่อ

สามเณรจัดเป็นกลุ่มเด็กวัยรุ่นและเยาวชนที่เป็นกำลังของประเทศและเป็นพุทธทายาทในอนาคต การดำเนินการสร้างเสริมสุขภาพแก่สามเณรซึ่งจัดเป็นกลุ่มที่อาจถูกมองข้ามจึงเป็นสิ่งจำเป็น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของสามเณรในโรงเรียนสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ วัดศรีโสดา พระอารามหลวง จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง是三เณรที่กำลังศึกษาในโรงเรียน ในปีการศึกษา 2552 อายุระหว่าง 11-23 ปี จำนวน 312 รูป เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ที่สร้างขึ้นจากแนวคิด พฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (Pender, 1996) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มีดัชนีความตรงตามเนื้อหา และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.80 และ 0.84 ตามลำดับ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม และสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการตรวจสุขภาพ และสมรรถภาพร่างกายเบื้องต้นแก่สามเณร

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

* Assistant Professor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University

** รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

** Associate Professor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University

*** พระอาจารย์ โรงเรียนสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ วัดศรีโสดา พระอารามหลวง

*** Pra Ajan, Somdejprabuddhachinnawong school, Sri-SoDa Temple, Royal Temple

**** พยาบาลวิชาชีพ ศูนย์บริการสุขภาพ แขวงศรีวิชัย จังหวัดเชียงใหม่

**** Professional Nursing, Health Care Center, Chiang Mai Province

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และข้อมูลจากการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผลการวิจัยพบว่า

จากการตรวจสุขภาพเบื้องต้นสามเณร จำนวน 238 รูป กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความผิดปกติร้อยละ 63.45 ในจำนวนนี้ ร้อยละ 79.16 มีปัญหาฟันผุ และร้อยละ 59.94 มีปัญหาโรคทางผิวหนัง การทดสอบสมรรถภาพร่างกายพบกลุ่มตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 90 ผ่านเกณฑ์การทดสอบการนั่งงอตัวและดันพื้น ส่วนการนอนยกตัว พบร้อยละ 39.07 เท่านั้นที่ผ่านเกณฑ์ทดสอบ ส่วนคะแนนพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพทั้งโดยรวมและรายด้านของสามเณรอยู่ในระดับปานกลางยกเว้นด้านพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับสูง ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพของสามเณรได้แก่ การพร่องความรู้ ขาดความใส่ใจ และไม่สามารถปฏิบัติในบางเรื่องได้จากการอยู่ภายใต้กฎของสามเณร เช่นการเลือกกินอาหาร การออกกำลังกาย ผลการวิจัยครั้งนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึง ความจำเป็นในการวางแผนเพื่อหาแนวทางในการสร้างเสริมสุขภาพที่เหมาะสมแก่สามเณรต่อไป

คำสำคัญ: ภาวะสุขภาพ พฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ สามเณร

Abstract

Buddhist novices are a group of children and youths who become the important resource of the country and the inheritor of Buddhist knowledge. Providing health promotion for novices is needed for this disadvantage group of children. This descriptive research aimed to study the health status, health promoting behaviors and problems related to health promoting behaviors among Buddhist novices in Sri-soda Temple, Chiang Mai province. There were 312 Buddhist novices aged 11-23 years who participated in the study in academic year 2009. Data were collected by using health promoting behavior questionnaires, focus group discussions and in-depth interviews. The health promoting behavior questionnaire had content validity index and reliability as 0.80 and 0.84. Health examination and physical fitness test were conducted. Data from questionnaires were analyzed by using descriptive statistics. Content analysis was used to analysis was used to analyze data from group discussions and in – depth interviews.

The results of study

The result of health examination among 238 novices showed that the majority of novices (63.45%) presented abnormal screening health examination. Within this group, 79.16 % had decayed tooth problem and 59.94% had skin problems. Most of novices passed physical fitness test (sit and reach, and push ups). Only 39.07 % could pass the abdominal curls. The mean score of overall health promoting behaviors and almost all aspects of health promoting behaviors of novices (n = 312) were at a moderate level except the at risk behaviors, which was at a good level. Problems related to practice of health promoting behaviors emerged as lack of knowledge, pay less attention on health behaviors and following the Buddhist novice rules. The research reflected the needs of health promotion planning for Buddhist novices that respond to the basic needs of children and youths within the Buddhist school and temple context.

Key words: Health Status, Health Promoting Behavior, Buddhist Novices

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็ก และ เยาวชนที่เข้ามาบวชเณร ในพุทธศาสนาจัดเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า และสำคัญที่สุดของประเทศ และเป็นธรรมทายาทของศาสนา ดังนั้นการพัฒนาประเทศจะให้ความเจริญยั่งยืนจะต้องมีการพัฒนาสามเณรในทุกๆ ด้านเพื่อให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ เช่นเดียวกับเด็กและเยาวชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสุขภาพอนามัยเพื่อให้สามารถใช้ศักยภาพของตนเองให้เกิดประโยชน์มากที่สุด สามเณรส่วนใหญ่เป็นเด็กชายชาวเขาเผ่าต่างๆ เข้าสู่ระบบการศึกษาผ่านการบวชเป็นสามเณรในพุทธศาสนา และเมื่อศึกษาเล่าเรียนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือ 6 แล้วสามเณรส่วนหนึ่งจะลาสิกขาบทแล้วก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือกลับคืนสู่ถิ่นฐานเพื่อทำการเกษตร และใช้แรงงานในท้องถิ่น แต่ก็มีสามเณรจำนวนหนึ่งที่บวชเรียนศึกษาต่อทาง

พุทธศาสนาในระดับที่สูงขึ้นเพื่อเป็นธรรมทายาทต่อไป

วัดศรีโสดา พระอารามหลวง จังหวัดเชียงใหม่ เดิมชื่อว่า วัดโสดาบัน สร้างเมื่อ พ.ศ. 2476 โดยพระครูบาศรีวิชัย เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีการบริหาร และปกครองโดยเจ้าอาวาส ต่อมาในปี พ.ศ. 2533 ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ขึ้นในวัดศรีโสดา จากสนับสนุนของโครงการพระธรรมจาริกกรมศาสนา กรมประชาสัมพันธ์ กรมอนามัย และกรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อให้การศึกษาแก่เด็กชาวเขาเผ่าต่างๆ และเด็กด้อยโอกาส ที่บวชเป็นพระภิกษุสามเณร มีระบบการศึกษาทั้งปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลี สามัญศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 และวิชาชีพที่เหมาะสมกับสมณะเพศ นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กชายชาวเขามีพื้นฐานของความยากจน มีภูมิลำเนาเดิมจากจังหวัดต่างๆ ในภาคเหนือ